

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 39/01-30

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte na neverejnom zasadnutí konanom dňa 4. júla 2001 prerokoval podnet na začatie konania A. Z., trvale bytom N., F., zastúpeného advokátom JUDr. P. S., Advokátska kancelária, B., pre porušenie práv podľa čl. 12 ods. 2, čl. 17 ods. 2 a 3 a čl. 47 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky uzneseniami Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 3 Nt 127/00 z 10. októbra 2000 a Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 6 Nto 273/00 z 5. januára 2001 a takto

r o z h o d o l :

Okresný súd Bratislava I uznesením sp. zn. 3 Nt 127/00 z 10. októbra 2000 a Krajský súd v Bratislave uznesením sp. zn. 6 Nto 273/00 z 5. januára 2001, ktorými rozhodli o väzbe A. Z. napriek tomu, že nebol vypočutý sudcom za účasti tlmočníka, p o r u š i l i jeho práva podľa čl. 17 ods. 2 a 3 a čl. 47 ods. 4 v spojení s čl. 12 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v znení účinnom do 1. júla 2001.

O d ô v o d n e n i e :

I.

A. Z. (ďalej len „navrhovateľ“), ktorý má štátne občianstvo Macedónska a je národnosti macedónskej, sa prostredníctvom svojho právneho zástupcu obrátil na Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) s podaním z 15. februára 2001 označeným ako podnet. K tomuto podaniu pripojil viaceré prílohy týkajúce sa jeho trestnej veci a doplnil ho ešte podaniami zo 14. marca a z 11. júna 2001.

Podstatou podaní, ktoré možno podľa ich názvu a tiež obsahu kvalifikovať ako podnet na začatie konania pre porušenie práv podľa čl. 130 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v znení účinnom do 1. júla 2001 a § 18 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), je námietka porušenia práv navrhovateľa podľa čl. 12 ods. 2, čl. 17 ods. 2 a 3 a čl. 47 ods. 4 ústavy. K tomuto porušeniu malo dôjsť preto, lebo prvostupňový Okresný súd Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) uznesením sp. zn. 3 Nt 127/00 z 10. októbra 2000 a druhostupňový Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 6 Nto 273/00 z 5. januára 2001 rozhodli o väzbe navrhovateľa napriek tomu, že pred vzatím do väzby nebol vypočutý sudcom, ako ani v materinskom jazyku.

Navrhovateľ preto ústavnému súdu navrhol, aby po konaní vo veci samej vyniesol uznesenie: „Okresný súd Bratislava I a Krajský súd v Bratislave vzatím podnecovateľa do väzby bez jeho výsluchu v materinskom jazyku rozhodnutiami 3 Nt 127/00 a 6 Nto 273/00 porušili ústavné práva podnecovateľa uvedené v čl. 12 ods. 2, v čl. 17 ods. 2, ods. 3 a v čl. 47 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky.“

Podnet navrhovateľa bol prijatý na ďalšie konanie uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 39/01-10 zo 4. apríla 2001 a zaslaný na vyjadrenie navrhovateľom označeným účastníkom konania, okresnému a krajskému súdu.

Okresný súd vo vyjadrení z 24. apríla 2001 uviedol, že sudca dňa 10. októbra 2000 upustil od výsluchu navrhovateľa pred jeho vzatím do väzby po tom, čo obhajca po porade s navrhovateľom trval na účasti tlmočníka a na vyšetrení lekárom, aby sa zistilo, či vzhľadom na svoj zdravotný stav je navrhovateľ schopný výsluchu. Je nesporné, že v danom prípade sudca porušil práva navrhovateľa na výsluch v jeho materinskom jazyku.

Okresný súd tiež poukázal na to, že navrhovateľ pri výsluchu pred vyšetrovateľom dňa 9. októbra 2000 v zápisnici uviedol, že rozumie slovenskému jazyku slovom aj písmom, pričom tlmočníka nežiada. Žiadosť navrhovateľa o účasť tlmočníka pri rozhodovaní o väzbe sa javí ako účelová, nakoľko aj na hlavnom pojednávaní konanom dňa 20. apríla 2001 tento uviedol, že nežiada tlmočníka, nakoľko slovenskému jazyku rozumie. Hlavné pojednávanie bolo vykonané v slovenskom jazyku a bol vyhlásený rozsudok, ktorý nadobudol právoplatnosť.

Krajský súd v Bratislave sa vyjadril prostredníctvom vyjadrenia predsedníčky senátu, ktorý rozhodol uznesením z 5. januára 2001 o sťažnosti navrhovateľa proti uzneseniu okresného súdu z 10. októbra 2000 o jeho vzatí do väzby.

Z tohto vyjadrenia vyplýva presvedčenie, že celá sťažnosť je záležitosťou len právneho zástupcu navrhovateľa, a nie prejavom vôle navrhovateľa. Obdobne ako vo vyjadrení okresného súdu sa tu poukazuje tiež na postoje navrhovateľa pri výsluchu pred vyšetrovateľom 9. októbra 2000 a na hlavnom pojednávaní 20. apríla 2001.

Všetci účastníci konania súhlasili v zmysle § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde s upustením od konania verejného ústneho pojednávania ústavného súdu o prijatom podnete. Pretože aj s prihliadnutím najmä na vyjadrenia účastníkov konania a nimi ústavnému súdu predložené dôkazy nemožno očakávať od verejného ústneho pojednávania ďalšie objasnenie veci, ústavný súd od neho upustil a vo veci samej rozhodol na neverejnom zasadnutí.

II.

Z podkladov, ktoré mal ústavný súd k dispozícii – vrátane spisov okresného súdu sp. zn. 3 Nt 127/00 a sp. zn. 1 T 25/01 a spisu krajského súdu sp. zn. 6 Nto 273/00, vyplývajú tieto zistenia.

Uznesením vyšetrovateľa Okresného úradu vyšetrovania Policajného zboru v Bratislave z 9. októbra 2000 bolo navrhovateľovi vznesené obvinenie pre skutok právne kvalifikovaný ako trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 221 ods. 1 Trestného zákona, ktorý mal spáchať dňa 8. októbra 2000 v čase od 01.00 h do 02.15 h v nočnom podniku Jalta Bar v B. pri fyzickom konflikte s pracovníkmi podniku.

Po tomto konflikte bol navrhovateľ hospitalizovaný vo Fakultnej nemocnici na Mickiewiczovej ulici v Bratislave, odkiaľ bol prepustený 9. októbra o 10.20 h (týmto momentom došlo k obmedzeniu jeho osobnej slobody policajným orgánom). Službukonajúci lekár 8. októbra 2000 o 19.30 h uviedol, že navrhovateľ je po otrase mozgu a nie je momentálne schopný výsluchu. Z lekárskeho posudku na účely trestného konania z 9. októbra 2000 vyplývajú najmä zistené podliatiny na tvári, opuch pravej ruky, zranenia spôsobené údermi tupým predmetom, bolestivosť udretých miest a práceneschopnosť do 7 dní bez trvalých následkov.

Navrhovateľ bol vypočutý ako obvinený vyšetrovateľom 9. októbra 2000 o 21.15 h bez prítomnosti obhajcu, pričom pred výsluchom mu vyšetrovateľ doručil uznesenie o vznesení obvinenia. V zápisnici o výsluchu je napr. zapísané: „Osobitne som bol vzhľadom na skutočnosť, že som občan Macedónska, poučený o tom, že mám právo vypovedať v rodnej reči, ale vzhľadom na skutočnosť, že rozumiem slovenskému jazyku slovom aj písmom, tak tlmočníka nežiadam a budem vypovedať v slovenskom jazyku. Taktiež som bol poučený o mojom práve na obhajcu, prehlasujem, že obhajcu si momentálne nevolím. Osobitne som bol poučený aj v zmysle § 33 a 92 Trestného poriadku o mojom práve nevypovedať, po tomto poučení prehlasujem, že svojho práva využívam a vypovedať nebudem.“ Navrhovateľ mal tiež uviesť, že: „Po psychickej a fyzickej stránke som schopný vnímať trestné konanie.“

Okresný prokurátor pre Bratislavu I 10. októbra 2000 o 02.00 h okresnému súdu navrhol, aby navrhovateľa – ktorý bol zadržaný podľa § 76 ods. 1 Trestného poriadku 9. októbra 2000 o 18.00 h a nachádza sa v cele policajného zaistenia – vzal do väzby. Na základe tohto návrhu bol navrhovateľ predvedený v ten istý deň o 14.40 h pred sudcu okresného súdu, ktorý ho mal vypočuť. V zápisnici o výsluchu obvineného je však napísané: „Obhajca Dr. S. udáva po porade so svojím klientom: trváme na tom, aby bol pri výsluchu prítomný tlmočník, taktiež žiadame, aby bol vyšetrený lekárom, vzhľadom na jeho stav či vôbec je schopný výsluchu.“ Sudca potom vyhlásil uznesenie, ktorým upustil od výsluchu navrhovateľa z dôvodu jeho zdravotného stavu, ako aj z dôvodu neprítomnosti tlmočníka. Ďalším uznesením podľa § 68 z dôvodu § 67 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku vzal navrhovateľa do väzby, ktorá začína 9. októbra 2000 o 10.20 h. Toto uznesenie malo byť podľa zápisnice vyhlásené v neprítomnosti navrhovateľa, keďže nevláda slovenský jazyk, s tým, že do konania bude pribratý tlmočník a uznesenie bude písomne vyhotovené, pretlmočené a až tak navrhovateľovi doručené (nestalo sa).

Obhajca navrhovateľa podal po vyhlásení uznesenia o jeho vzatí do väzby sťažnosť. V písomne vypracovanej sťažnosti okrem iného argumentoval, že navrhovateľ nie je znalý slovenského jazyka, čo sa pri výsluchu pred sudcom evidentne potvrdilo. Pôvodný výsluch navrhovateľa pred vyšetrovateľom vzhľadom na jeho zranenia a stav (aj pri jeho vzatí do väzby to bol jeden z dôvodov, pre ktoré bolo sudcom od výsluchu upustené) nemohol byť objektivizovaný a pre neprítomnosť súdneho znalca nemohlo byť uznesenie ani vyhlásené. Obhajca zdôraznil, že neboli splnené ani procesné podmienky na vzatie navrhovateľa do väzby a požiadal o jeho prepustenie z väzby na slobodu, ako aj začatie trestného stíhania osôb, ktoré napadli v inkriminovanú dobu práve navrhovateľa.

Krajský súd uznesením z 5. januára 2001 zamietol túto sťažnosť ako nedôvodnú podľa § 148 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. K námietkam obhajcu uviedol, že v zápisnici o výsluchu z 9. októbra 2000 navrhovateľ výslovne prehlásil, že slovenský jazyk ovláda slovom i písmom, a preto nežiada, aby bol pri výsluchu tlmočník z jeho rodného jazyka. Podľa krajského súdu formálne a materiálne podmienky na vzatie navrhovateľa do väzby boli splnené a taktiež boli dodržané lehoty uvedené v § 77 Trestného poriadku.

V ďalšom priebehu prípravného konania vyšetrovateľ 23. februára 2001 podľa § 28 Trestného poriadku pribral tlmočníčku z jazyka macedónskeho a albánskeho do jazyka slovenského, lebo „vzhľadom k tomu, že A. Z. neovláda slovenský jazyk, v ktorom sa vedie konanie, bolo potrebné pribrať tlmočníka“. Tlmočníčka sa v ten istý deň zúčastnila s navrhovateľom preštudovania vyšetrovacieho spisu, ktorý mu podľa záznamu o preštudovaní vyšetrovacieho spisu aj mala pretlmočiť.

Prokurátor Okresnej prokuratúry Bratislava I 9. marca 2001 navrhovateľa upozornil na prísnejšiu zmenu právnej kvalifikácie jeho konania v obžalobe, ktorú podá (ako pokus trestného činu ublíženia na zdraví podľa § 8 ods. 1 k § 222 ods. 1 Trestného zákona). K pretlmočeniu tohto opatrenia do jazyka albánskeho alebo macedónskeho v ten istý deň pribral podľa § 28 Trestného poriadku aj tlmočníčku „nakoľko obvinený A. Z. prehlásil, že neovláda slovenský jazyk, v ktorom sa trestné konanie vedie“. Tlmočníčka opatrenie pretlmočila.

Hlavné pojednávanie okresného súdu o obžalobe podanej na navrhovateľa za stíhaný skutok sa uskutočnilo 20. apríla 2000. Podľa zápisnice mal navrhovateľ pri svojom výsluchu uviesť: „Prehlasujem, že HP môže byť vykonané v slov. jazyku, nežiadam, aby sa konalo v mojej materinskej reči, nežiadam ani tlmočníka, slov. jazyku rozumiem, tak isto sa viem v ňom vyjadrovať.“ K veci mal stručne vypovedať: „Kritického dňa som bol opitý, už keď som prišiel do Jalta – baru, pamätám si len, ako som sa prebral v nemocnici. Pripúšťam, že skutok tak, ako je to uvedené v obžalobe, sa mohol stať, ak som niekomu spôsobil dajakú škodu, tak to ľutujem a som ochotný nahradiť poškodenému jeho majetkovú ujmu.“

Navrhovateľ bol rozsudkom okresného súdu z toho istého dňa sp. zn. 1 T 25/01 uznaný vinným zo skutku právne kvalifikovaného ako trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 221 ods. 1 Trestného zákona (teda podľa pôvodnej, miernejšej právnej kvalifikácie), za čo mu súd uložil nepodmienečný trest odňatia slobody v trvaní siedmich mesiacov so zaradením do prvej nápravno-výchovnej skupiny a trest vyhostenia z územia Slovenskej republiky. Rozsudok nadobudol právoplatnosť ešte 20 apríla 2001, pretože všetky oprávnené osoby sa

vzdali odvolania. Väzba, ktorú navrhovateľ vykonával od 9. októbra 2000, mu bola započítaná do uloženého trestu odňatia slobody, a preto je už v súčasnosti na slobode.

Podľa vyjadrenia právneho zástupcu navrhovateľa z 11. júna 2001, ktoré adresoval ústavnému súdu, správanie navrhovateľa na hlavnom pojednávaní dňa 20. apríla 2001 na okresnom súde treba chápať tak, že šlo o spôsob účelovej obhajoby. Navrhovateľ mal eminentný záujem dostať sa na slobodu, bez ohľadu na to, kto a kedy napraví pochybenia z prvých dní. Keďže zvolil účelovosť, nebol uznaný za vinného v zmysle obžaloby, ale podľa pôvodnej, podstatne výhodnejšej kvalifikácie a bol mu uložený trest pri dolnej hranici trestnej sadzby. Právny zástupca však zdôraznil, že pocit spravodlivého odsúdenia z tejto veci nemôže mať nik a navrhovateľ ani najmenší.

III.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa ods. 3 citovaného ustanovenia obvineného alebo podozrivého z trestného činu možno zadržať len v prípadoch ustanovených zákonom. Zadržaná osoba musí byť ihneď oboznámená s dôvodmi zadržania, vypočutá a najneskôr do 24 hodín prepustená na slobodu alebo odovzdaná súdu. Sudca musí zadržanú osobu do 24 hodín od prevzatia vypočuť a rozhodnúť o väzbe alebo ju prepustiť na slobodu.

Podľa čl. 47 ods. 2 ústavy každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom.

Podľa ods. 4 citovaného ustanovenia kto vyhlási, že neovláda jazyk, v ktorom sa vedie konanie podľa odseku 2, má právo na tlmočníka.

Podľa čl. 12 ods. 2 ústavy základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvýhodňovať alebo znevýhodňovať.

Z princípu uvedeného v prvej vete čl. 17 ods. 2 ústavy vyplýva subjektívne právo každého nebyť trestne stíhaný alebo pozbavený slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Jedným z ústavne prípustných spôsobov pozbavenia osobnej slobody jedinca je aj väzba. Vzhľadom najmä na citeľnosť tohto zásahu do osobnej slobody jedinca a jeho konkurenciu s princípom prezumpcie neviny podľa čl. 50 ods. 2 ústavy ústavodarca ustanovil priamo v ústave (čl. 17 ods. 3 a 4) aj základné podmienky, ktoré musia vzatiu do väzby predchádzať.

Podľa čl. 17 ods. 3 ústavy vzatiu do väzby musí predchádzať zadržanie obvineného alebo podozrivého z trestného činu, ktoré nesmie prekročiť lehotu 24 hodín. Osoba môže byť vzatá do väzby, len keď je do 24 hodín od zadržania odovzdaná sudcovi. „Sudca musí zadržanú osobu do 24 hodín od prevzatia vypočúť a rozhodnúť o väzbe alebo ju prepustiť na slobodu“.

Podľa § 68 ods. 1 Trestného poriadku však do väzby možno vziať len osobu, proti ktorej bolo vznesené obvinenie, to znamená, že nestačí iba podozrenie zo spáchania trestného činu. Podmienky zadržania podozrivého alebo obvineného z trestného činu, ako aj následné vzatie do väzby sú podrobnejšie upravené (v intenciách čl. 17 ods. 2 a 3 ústavy) v § 75 až § 77 Trestného poriadku.

Odovzdanie zadržanej osoby sudcovi podľa čl. 17 ods. 3 ústavy má predovšetkým zabezpečiť jej právo na súdnu preverku zákonnosti opatrenia, ktorým bola pozbavená osobnej slobody. Ide o zabezpečenie ochrany pred svojvoľnými zásahmi štátu do jej osobnej slobody, aby sa riziko svojvôle zredukovalo na minimum. Jednou z nevyhnutných podmienok na dosiahnutie tohto cieľa je aj dodržanie ústavnej povinnosti sudcu vypočuť zadržanú osobu. Z povinnosti sudcu podľa čl. 17 ods. 3 ústavy vypočuť zadržanú osobu, ktorá mu bola odovzdaná, potom vyplýva subjektívne právo takejto osoby byť vypočutá sudcom pred rozhodnutím o väzbe.

Podľa čl. 47 ods. 4 ústavy kto vyhlási, že neovláda jazyk, v ktorom sa vedie konanie podľa odseku 2 (v našom prípade konanie pred okresným súdom v súvislosti s rozhodovaním o väzbe navrhovateľa), má právo na tlmočníka. Čl. 47 ods. 4 ústavy teda priamo svojim textom ustanovuje (za ním označených okolností) subjektívne právo každého na tlmočníka. Trestný poriadok toto právo konkretizuje pre oblasť trestnoprocesných vzťahov v § 2 ods. 14, kde uvádza: „Každý je oprávnený používať pred orgánmi činnými v trestnom konaní svoj materinský jazyk.“

Na záver tejto časti možno preto zhrnúť, že právo zadržanej osoby, ktorá bola odovzdaná sudcovi s návrhom na jej vzatie do väzby, aby bola sudcom vypočutá, ako aj právo osoby, ktorá vyhlási, že neovláda jazyk, v ktorom sa vedie konanie podľa čl. 47 ods. 2 ústavy, aby mala tlmočníka, sú subjektívne práva vyplývajúce priamo z čl. 17 ods. 3 a čl. 47 ods. 4 ústavy (ex constitutione).

IV.

Najmä v predošlej časti analyzovaný charakter základných práv podľa čl. 17 ods. 3 a čl. 47 ods. 4 ústavy a aplikácia právnych zásad na skutkové okolnosti prejednávaného prípadu viedli ústavný súd k nasledovným záverom.

Pred výsluchom navrhovateľa sudcom okresného súdu dňa 10. októbra 2000 obhajoba vznesla požiadavku vyšetrenia navrhovateľa lekárom, aby bolo zistené, či je vzhľadom na utrpené zranenia vôbec schopný výsluchu, a tiež požiadavku prítomnosti tlmočníka. Sudca upustil od výsluchu navrhovateľa z dôvodu jeho zdravotného stavu (bez lekárskeho vyšetrenia), ako aj z dôvodu neprítomnosti tlmočníka a navrhovateľa vzal do väzby. Takýto postup znamenal evidentné porušenie práv navrhovateľa podľa čl. 17 ods. 3 a čl. 47 ods. 4 ústavy.

Právo na vypočutie sudcom podľa čl. 17 ods. 3 ústavy nie je právo absolútne, lebo sa môžu vyskytnúť prípady, kedy nebude možné v ústavou a zákonom stanovených, pomerne krátkych lehotách zadržanú a obvinenú osobu vypočuť (napr. vplyv psychotropných látok, bezvedomie a pod.). V danom prípade však tomu tak nebolo. Nevypočutie navrhovateľa sudcom z dôvodu nezabezpečenia vyšetrenia jeho zdravotného stavu lekárom, ako aj nezabezpečenia prítomnosti tlmočníka bolo zjavne nedôvodné a predstavuje porušenie jeho práva podľa čl. 17 ods. 3 ústavy.

Pretože subjektívne právo na vypočutie sudcom podľa čl. 17 ods. 3 ústavy predstavuje v parciálnej oblasti bližšiu konkretizáciu subjektívneho práva podľa čl. 17 ods. 2 ústavy, porušením práva navrhovateľa podľa čl. 17 ods. 3 ústavy došlo aj k porušeniu jeho práva podľa čl. 17 ods. 2 ústavy.

Nevypočutie navrhovateľa sudcom pred jeho vzatím do väzby aj z toho dôvodu, že sudca do konania nepribral tlmočníka, má význam tiež z hľadiska práva navrhovateľa podľa čl. 47 ods. 4 ústavy.

Okresný a krajský súd vzniesli v týchto súvislostiach námietku účelového postupu zo strany navrhovateľa, pretože pri výsluchu pred vyšetrotateľom 9. októbra 2000, ako aj na hlavnom pojednávaní na okresnom súde 20. apríla 2001 prehlásil, že jazyku slovenskému rozumie slovom aj písmom, vie sa v ňom vyjadrovať a čiastočne slovensky aj vypovedal. Právny zástupca navrhovateľa odôvodnil účelový postup navrhovateľa dňa 20. apríla 2001 predovšetkým snahou dostať sa čím skôr na slobodu.

Nie je úlohou ústavného súdu zaoberať sa v tomto smere otázkou, do akej miery bol postup navrhovateľa účelový a do akej nie (vyšetrovateľ a prokurátor v prípravnom konaní napr. pribrali tlmočníčku z jazyka macedónskeho a albánskeho). Podstatou posudzovania ústavného súdu nie je otázka účelovosti postupu navrhovateľa, ale otázka ústavnosti postupu okresného a krajského súdu voči nemu, keď navyše prípadná účelovosť postupu navrhovateľa nezbavuje štátne orgány ústavnej povinnosti postupovať voči nemu v súlade s ústavou.

Navrhovateľ má štátnu príslušnosť Macedónska a je národnosti macedónskej, pričom o dĺžke jeho pobytu v Slovenskej republike neboli zadovážené presnejšie údaje (jeho priateľka A. H. z B. pri svedeckom výsluchu 8. októbra 2000 uviedla, že sa s ním pozná vyše roka a sporadicky s ním spolu bývala). Bolo preukázané, že jeho materinským jazykom je jazyk macedónsky (prípadne albánsky), avšak nie slovenský.

Podľa čl. 47 ods. 4 ústavy kto vyhlási, že neovláda jazyk, v ktorom sa vedie konanie, má právo na tlmočníka. Ústavné právo na tlmočníka v zmysle čl. 47 ods. 4 ústavy toho, „kto vyhlási, že neovláda jazyk, v ktorom sa vedie konanie“, treba vykladať v prípade osoby trestne stíhanej v spojení s „právom každého používať pred orgánmi činnými v trestnom konaní svoj materinský jazyk“ podľa § 2 ods. 14 Trestného poriadku.

Pokiaľ trestne stíhaná osoba, ktorej materinským jazykom nie je jazyk slovenský, vyhlási, že slovenský jazyk neovláda, orgány činné v trestnom konaní sú povinné pribrať tlmočníka a umožniť jej používať v konaní pred nimi svoj materinský jazyk. Inými slovami, obsahom práva podľa čl. 47 ods. 4 ústavy u osoby, ktorá vyhlási, že neovláda jazyk, v ktorom sa trestné konanie vedie, sú právo na tlmočníka a právo používať pred orgánmi činnými v trestnom konaní svoj materinský jazyk.

Vyhlásenie obhajcu navrhovateľa pred výsluchom navrhovateľa sudcom okresného súdu dňa 10. októbra 2000, že „trváme na tom, aby bol pri výsluchu prítomný tlmočník“, bolo treba považovať aj za vyhlásenie navrhovateľa podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, že neovláda jazyk, v ktorom sa konanie vedie. Sudca dal napokon do zápisnice aj údaj, že uznesenie

o vzatí do väzby bolo vyhlásené v neprítomnosti obvineného, „keďže neovláda slovenský jazyk ...“.

Nepribratím tlmočníka a neumožnením navrhovateľovi, aby pri výsluchu pred sudcom okresného súdu 10. októbra 2000 používal svoj materinský jazyk, došlo potom k porušeniu práva navrhovateľa podľa čl. 47 ods. 4 ústavy.

Čl. 12 ods. 2 ústavy obsahuje z dôvodov, ktoré vymenúva, zákaz diskriminácie, to znamená poškodzovania, zvýhodňovania alebo znevýhodňovania. Z čl. 12 ods. 2 ústavy teda vyplýva aj subjektívne právo každého, aby nemohol byť vo svojich právach a slobodách diskriminovaný z dôvodov v tomto ustanovení vymenovaných.

V prípade navrhovateľa došlo k jeho znevýhodneniu preto, lebo svoje základné práva podľa čl. 17 ods. 2 a 3 a čl. 47 ods. 4 ústavy nemohol realizovať – v porovnaní s inými osobami – pre svoje iné postavenie (nebol vypočutý kvôli narušenému zdravotnému stavu, ktorý však nebol objektivizovaný lekárom) a jazyk (nebol vypočutý aj preto, lebo sudca nezabezpečil tlmočníka a neumožnil mu používať jeho materinský jazyk).

Nakoľko k porušeniu práv navrhovateľa podľa čl. 17 ods. 2 a 3 a čl. 47 ods. 4 ústavy došlo v priamej spojitosti s porušením zákazu diskriminácie a subjektívneho práva nebyť diskriminovaný podľa čl. 12 ods. 2 ústavy, ústavný súd potom konštatoval porušenie práv navrhovateľa podľa čl. 17 ods. 2 a 3 a čl. 47 ods. 4 ústavy aj v spojitosti s právom podľa čl. 12 ods. 2 ústavy.

Porušenie základných práv navrhovateľa spôsobili okresný súd a tiež aj krajský súd.

Navrhovateľ bol vzatý do väzby napriek tomu, že nebol vypočutý sudcom okresného súdu, ako ani v materinskom jazyku. Hoci obhajca navrhovateľa podal proti uzneseniu okresného súdu o vzatí do väzby z 10. októbra 2000 sťažnosť, táto nemala podľa § 74 ods. 2 v tom čase platného a účinného Trestného poriadku odkladný účinok a rozhodnutie o vzatí do väzby sa preto stalo vykonateľným jeho vyhlásením.

Krajský súd, ktorý rozhodoval o podanej sťažnosti, bol súdom s plnou jurisdikciou. Mohol preto posudzovať všetky otázky skutkové a právne, dopĺňať dokazovanie a taktiež rozhodnúť vo veci sám, hoci aj odlišne ako okresný súd (vrátane prepustenia navrhovateľa z väzby). Zamietnutím sťažnosti obhajcu navrhovateľa ako nedôvodnej podľa § 148 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku uznesením krajského súdu z 5. januára 2001 sa uznesenie okresného súdu o vzatí navrhovateľa do väzby stalo právoplatným a jeho väzba potvrdená. Krajský súd tak potvrdil aj protiústavný postup, ktorého sa okresný súd dopustil voči navrhovateľovi, hoci mal možnosť ho aspoň sčasti korigovať (vyslúchnuť sám navrhovateľa za účasti tlmočníka v materinskom jazyku a až potom rozhodnúť o sťažnosti). Týmto sa krajský súd spolupodieľal na porušení už označených základných práv navrhovateľa.

Na základe všetkých doposiaľ uvedených dôvodov preto ústavný súd rozhodol spôsobom uvedeným vo výrokovej časti tohto nálezu.